

Spacerujemy po mieście.

Мы гуляем по городу.

Урок 17. Тема: Мы гуляем по городу.

Lekcja 17. Temat: Spacerujemy po mieście.

Witaj w drugiej lekcji kursu na poziomie średnio zaawansowanym! Jak już zdążyłeś się przekonać, materiał zawarty w tej części kursu jest bardziej rozbudowany, ale dzięki temu poziom znajomości rosyjskiego z lekcji na lekcję się podnosi, a słownictwo coraz bardziej rozszerza. Mam nadzieję, że regularnie powtarzasz nasze lekcje i nic nie sprawia Ci już żadnych kłopotów. Powtórzmy zatem naszą ostatnią lekcję. Odpowiedz, proszę, na moje pytania:

- Что ты обычно делаешь по субботам?

-

- Что ты делаешь после ужина?

-

- В котором часу ты просыпаешься?

-

- Что делают твои родители в пятницу вечером?

-

Temat dzisiejszej lekcji to "Мы гуляем по городу", a więc „Spacerujemy po mieście”. I rzeczywiście, skupimy się dzisiaj na leksyce związanej z miastem. Zaczniemy od tego, co znajduje się w mieście.

Jak przyjeżdżamy do miasta pociągiem, to pierwszym miejscem, jakie widzimy, jest dworzec. I właśnie od tego słowa zaczniemy:

вокзал

dworzec

Jest to rzeczownik rodzaju męskiego i odmienia się wg deklinacji II (tak jak „стол”). Istnieje w rosyjskim rzeczownik „дворец”, który też wiąże się z miastem i jest często mylony z dworcem, ale oznacza on „pałac”:

дворец

pałac

Jest to rzeczownik rodzaju męskiego II deklinacji. Podczas odmiany zanika „e”, dlatego poniżej przedstawię Ci, jak wygląda ona w poszczególnych przypadkach:

	pałac
Mianownik	дворец
Dopełniacz	дворца
Celownik	дворцу
Biernik	jest równy mianownikowi, bo jest to rzeczownik nieżywy, a więc będzie "дворец"
Narzędnik	дворцом
Miejscownik	дворце

Pamiętaj, że „e” po „ц” wymawiamy twardo, tj. tak jak „цэ”.

Pałac najczęściej stoi przy jakimś dużym placu. "Plac" to po rosyjsku:

площадь

plac

„площадь” to rzeczownik III deklinacji (M. площадь, D. площади, C. площади, B. площадь, N. площадью, Ms. площади). Na placu ("На (kim? czym?) площади") może stać pomnik, czyli:

памятник

pomnik

Jeżeli chcemy powiedzieć, że jest to pomnik na przykład Mickiewicza, to musimy wiedzieć, że po rosyjsku mówimy "памятник" ("кому?", czyli "komu?"), a więc nazwisko "Mickiewicz" musimy odmienić i postawić w celowniku ("Мицкевич" odmienia się jak rzeczownik „стол”):

памятник Мицкевичу

pomnik Mickiewicza

Poruszamy się teraz po centrum miasta. "Centrum miasta" to po rosyjsku:

центр города

centrum miasta

центр - to "centrum" i w rosyjskim jest rodzaju męskiego; powiemy "центр (чего? - czego?) города", odmienia się jak „стол” (II deklinacja, rzeczownik zakończony na spółgłoskę).

в центре города

w centrum miasta

в - to przyimek „w”, wymaga po sobie miejscownika
в центре города - w centrum miasta

W centrum miasta ("В центре города") znajduje jeszcze wiele obiektów:

ратуша

ratusz

ратуша to "ratusz" i w rosyjskim jest rodzaju żeńskiego (М. ратуша, D. ратуши, С. ратуше, В.

ратушу, N. ратушей, Ms. ратуше).

Oprócz ratusza może też znajdować się muzeum:

музей
muzeum

музей czyli "muzeum", jest rodzaju męskiego i odmienia się wg II deklinacji, jak „tramwaj” ("трамвай"):

	muzeum
Mianownik	музей
Dopełniacz	музея
Celownik	музею
Biernik	музей (rzeczownik nieżywy)
Narzędnik	музеем
Miejscownik	музее

Oprócz muzeum często bywa poczta:

почта
poczta

почта – poczta - rodzaj żeński, I deklinacja (odmiana: M. почта, D. почты, C. почте, B. почты, N. почтой, Ms. почте).

Może też być i teatr:

театр
teatr

Jest to rzeczownik rodzaju męskiego II deklinacji i odmienia się, jak znany Ci już „стол” (M. театр, D. театра, C. театру, B. театр, N. театром, Ms. театре).

W miastach zwykle bywają hotele. "Hotel" to:

гостиница
hotel

W odróżnieniu od języka polskiego, "гостиница" to rzeczownik rodzaju żeńskiego i odmienia się jak "poczta" ("почта"), końcówką w tym rzeczowniku jest "-а".

Gdzieś w okolicach centrum może też być kino:

кино
kino

Przypomnę Ci, że "кино" to rzeczownik rodzaju nijakiego i jest rzeczownikiem nieodmiennym, a więc we wszystkich przypadkach będzie taka sama forma, czyli „кино”.

W centrum miasta są też bankomaty. "Bankomat" to po rosyjsku

банкомат
bankomat

банкомат – jest rzeczownikiem rodzaju męskiego, należącym do deklinacji II (odmiana jak „стол”: М. банкомат, D. банкомата, С. банкомату, В. банкомат N. банкоматом, Ms. банкомате).

A jak już mamy bankomat, to wiadomo, że w pobliżu znajdować się będą sklepy. "Sklep" to:

магазин
sklep

магазин – sklep (rodzaj męski, II deklinacja, odmiana jak „bankomat”), nie myl z magazynem, który po rosyjsku jest:

склад
magazyn

склеп

Jako ciekawostkę podam Ci, że jest w rosyjskim słowo „склеп”, ale oznacza ono grobowiec, a więc jak kiedyś będziesz szedł do sklepu i będziesz chciał to powiedzieć po rosyjsku, to nie używaj słowa "склеп", bo mocno zdziwisz współmówcę!

Posłuchaj, jak bardzo myląco z polskim słowem "sklep" brzmi "склеп", czyli "grobowiec":

склеп
grobowiec

Oddalając się od centrum dojdziemy do parku. "Park" po rosyjsku jest tak samo, jak po polsku:

парк
park

I podobnie jak „bankomat” należy do deklinacji II i odmienia się wg tego samego schematu.

I dalej, idąc od centrum, dojdziemy do dzielnicy miasta. "Dzielnica" to:

район
dzielnica

район - dzielnica - w rosyjskim rodzaju męskiego, II deklinacja, odmiana jak „bankomat” czy „park”.

район (чего? - czego?) города - dzielnica miasta

район города

dzielnica miasta

A w dzielnicy może się znajdować:

костёл

kościół

"Kościół" w rosyjskim jest - tak jak w języku polskim - rodzaju męskiego, kończy się na spółgłoskę i odmienia się jak wszystkie tego typu rzeczowniki II deklinacji ("bankomat", "park", "dzielnica").

Oprócz kościoła może też być szkoła:

школа

szkoła

Ten rzeczownik jest już Ci znany. Jest on rodzaju żeńskiego i należy do deklinacji I (odmienia się jak "ławka" - "парта": M. школа, D. школы, C. школе, B. школу, N. школой, Ms. школе).

Albo też szpital:

больница

szpital

Jest to rzeczownik rodzaju żeńskiego i odmienia się nieco inaczej, ponieważ temat wyrazu kończy się na "ц" i rzeczownik odmienia się w następujący sposób:

	szpital
Mianownik	больница
Dopełniacz	больницы
Celownik	больнице
Biernik	больницу (rzeczownik nieżywotny)

Narzędnik	больницей
Miejscownik	больнице

Tak samo odmieniają się rzeczowniki z tematem zakończonym na: г, к, х, ч, щ, ж, ш.

W końcówce (i tylko w końcówce) po "-ц" piszemy "-ы", w pozostałych przypadkach zawsze "-и" (za wyjątkiem rzeczowników: Цыган - цыган, kurczak - цыплёнок, kurczaki - цыплята i kilku innych).

Wyobraź sobie, że spacerujesz po mieście ("Ты гуляешь по городу"), którego nie znasz i chcesz spytać przechodnia, jak dojść do muzeum. Przydatne okaże się w tym wypadku jedno z dwóch wyrażień:

Вы не скажете, как дойти до музея?

Powie mi pan / pani jak dojść do muzeum? (dosł. "Nie powie mi pan / pani jak dojść do muzeum?")

lub

Скажите, пожалуйста, как дойти до музея.

Proszę powiedzieć, jak dojść do muzeum.

Pierwsze z nich dosłownie oznacza: „Nie powie mi pan / pani jak dojść do muzeum?”, po przyimku „до” musimy postawić rzeczownik w dopełniaczu: "до (кого? чего? – kogo? czego?)", dlatego powiemy "до музея"; "дойти" oznacza „dojść”, a „скажете” – „powiecie” i różni się tylko jedną wyłuszczoną literą od czasownika „скажите”, który występuje w kolejnym zdaniu, ale ta mała różnica czyni wiele pod względem gramatycznym, bo „скажите” oznacza „powiedzcie” - jest to tryb rozkazujący. „Скажите, пожалуйста” to „proszę powiedzieć”, a samo „пожалуйста” - to „proszę”.

Można równie dobrze spytać, gdzie coś się znajduje, na przykład teatr:

Вы не скажете, как дойти до театра?

Powie mi pan / pani jak dojść do teatru?

Lub możemy też powiedzieć takie zdanie: "Proszę powiedzieć, gdzie znajduje się teatr".

Скажите, пожалуйста, где находится театр.

Proszę powiedzieć, gdzie znajduje się teatr.

"Dojść do..." powiemy po rosyjsku "дойти до..." (чего? – dopełniacz).

W drugim przypadku występuje „где”, ale wiesz, że to oznacza „gdzie”, bo pojawiało się to już w naszych lekcjach; „находится” znaczy „znajduje się”, jest to czasownik zwrotny i wymaga po sobie rzeczownika w mianowniku (находится – кто? что? – кто? со?).

Spróbuj teraz mnie spytać:

a) jak dojść do centrum miasta,

-

b) jak dojść do muzeum,

-

c) gdzie znajduje się dworzec,

-

d) gdzie znajduje się pomnik Mickiewicza,

-

Oto przykładowe odpowiedzi:

a) Вы не скажете, как дойти до центра города?

b) Скажите, пожалуйста, как дойти до музея.

c) Вы не скажете, где находится вокзал?

d) Скажите, пожалуйста, где находится памятник Мицкевичу.

Oto jakich można udzielić odpowiedzi na powyższe pytania:

"Proszę iść prosto".

Идите прямо.

Proszę iść prosto.

"Proszę iść prosto 100 metrów".

Идите прямо сто метров.

Proszę iść prosto 100 metrów.

"Proszę iść prosto około 100 metrów".

Идите прямо метров сто.

Proszę iść prosto około 100 metrów.

Zauważ, że w ostatnim zdaniu zmieniliśmy nieco szyk zdania, powiedzieliśmy najpierw „метров”, a potem podaliśmy ilość tych metrów, taka kolejność wyrazów oznacza „**około** x metrów”, w naszym przypadku „około 100 metrów”, w odróżnieniu od kolejności „100 метров”, która precyzyjniej mówi nam o ilości metrów; „dokładnie 100 metrów”.

Można też powiedzieć: "Proszę iść wzdłuż tej ulicy".

Идите вдоль этой улицы.

Proszę iść wzdłuż tej ulicy.

вдоль – znaczy "wzdłuż"; вдоль (чего? – czego? – dopełniacz)

Możemy też kazać skręcić w prawo.

"Skręcić w prawo" to:

повернуть направо

skręcić w prawo

направо – na prawo - po rosyjsku piszemy łącznie.

A zdanie "Proszę skręcić w prawo" powiemy:

Поверните направо.

Proszę skręcić w prawo.

Skręcić w lewo:

повернуть налево

skręcić w lewo

"Proszę skręcić w lewo" powiemy:

Поверните налево.

Proszę skręcić w lewo.

Spróbujmy powiedzieć trudniejsze zdanie: "Proszę iść prosto około 40 metrów, a potem skręcić w lewo". Zanim to powiemy, musisz wiedzieć, że słowo "potem", to po rosyjsku:

потом

potem

Teraz już możemy powiedzieć całe powyższe zdanie:

Идите прямо метров сорок, а потом поверните налево.

Proszę iść prosto około 40 metrów, a potem skręcić w lewo.

Czasami, kiedy kierujemy kogoś w określone miejsce, mówimy, że coś znajduje się naprzeciwko czegoś.

Powiedzmy "naprzeciwko kina":

напротив кино

naprzeciwko kina

A "naprzeciwko teatru" powiemy:

напротив театра

naprzeciwko teatru

A jeśli coś znajduje się całkiem blisko (niedaleko) stąd, to powiemy:

Это совсем недалеко отсюда.

To całkiem blisko stąd.

совсем - całkiem

недалеко - niedaleko

отсюда - stąd

A gdy jest daleko stąd, to powiemy:

Это далеко отсюда.

To daleko stąd.

далеко - oznacza daleko

To wszystko, co na dziś dla Ciebie przygotowałam. W naszej lekcji pojawiło się sporo nowego słownictwa. Powtórz wszystko kilka razy i spróbuj przetłumaczyć poniższe mini dialogi:

- Proszę powiedzieć, gdzie znajduje się bankomat?

- Bankomat znajduje się naprzeciwko szkoły.

-

-

- Proszę powiedzieć, jak dojść do teatru.

- To całkiem niedaleko stąd. Proszę iść wzdłuż tej ulicy przez około 15 metrów, a potem proszę skręcić na lewo.

-

-

Myślę, że poradziłeś sobie bez problemów, bo cały materiał jest zawarty w lekcji, wystarczy tylko go sobie utrwalić. Spróbuj jeszcze opisać mi Twoją drogę do kolegi / koleżanki.

-

Ja się już z Tobą żegnam. Życzę powodzenia w rozwiązywaniu ćwiczeń.

Пока!

Lila

Ściąga

Слова и выражения

вокзал	dworzec
дворец	pałac
площадь	plac (w rosyjskim jest rodzaju żeńskiego)
памятник	pomnik
памятник Мицкевичу	pomnik Mickiewicza (po rosyjsku powiemy "pomnik komu?")
центр города	centrum miasta ("centrum" w rosyjskim jest rodzaju męskiego)
в центре города	w centrum miasta
ратуша	ratusz (w rosyjskim jest rodzaju żeńskiego)
музей	muzeum (w rosyjskim jest rodzaju męskiego)
почта	poczta
театр	teatr
гостиница	hotel (w rosyjskim jest rodzaju żeńskiego)
кино	kino (w rosyjskim ten rzeczownik się nie odmienia)
банкомат	bankomat
магазин	sklep
склад	magazyn
склеп	grobowiec
парк	park
район	dzielnica (w rosyjskim jest rodzaju męskiego)
район города	dzielnica miasta
костёл	kościół
школа	szkoła
больница	szpital (w rosyjskim jest rodzaju żeńskiego)
напротив театра	naprzeciwko teatru
напротив кино	naprzeciwko kina

Предложения - Zdania

Вы не скажете, как <u>дойти</u> до <u>музея</u>?	Proszę powiedzieć, jak dojść do muzeum? / Powie mi pan / pani, jak dojść do muzeum?
Скажете, пожалуйста, как <u>дойти</u> до <u>музея</u>.	Proszę powiedzieć, jak dojść do muzeum.
Вы не скажете, где <u>находится</u> <u>музей</u>?	Powie mi pan / pani, gdzie znajduje się muzeum?
Скажете, пожалуйста, где <u>находится</u> <u>музей</u>.	Proszę mi powiedzieć, gdzie znajduje się muzeum.
Идите <u>прямо</u>.	Proszę iść prosto.
Идите <u>прямо</u> сто <u>метров</u>.	Proszę iść prosto przez sto metrów.
Идите <u>прямо</u> <u>метров</u> сто.	Proszę iść prosto przez około sto metrów.
Идите <u>вдоль</u> <u>этой</u> <u>улицы</u>.	Proszę iść wzdłuż tej ulicy.
повернуть	skręcić
Поверните <u>направо</u>.	Niech pan / pani skręci na prawo. / Proszę skręcić na prawo.
Поверните <u>налево</u>.	Niech pan / pani skręci na lewo. / Proszę skręcić na lewo.
Идите <u>прямо</u> <u>метров</u> <u>сорок</u>, а <u>потом</u> <u>поверните</u> <u>налево</u>.	Niech pan / pani idzie prosto około czterdzieści metrów, a potem skręci na lewo. / Proszę iść prosto przez około czterdzieści metrów, a potem proszę skręcić na lewo.
<u>Это</u> <u>совсем</u> <u>недалеко</u> <u>отсюда</u>.	Całkiem blisko stąd.
<u>Это</u> <u>далеко</u> <u>отсюда</u>.	To daleko stąd.

Odmiana rzeczowników występujących w lekcji

Poniższe rzeczowniki należą do deklinacji I:

	hotel	szpital	poczta	szkoła	ratusz
Mianownik	гостиниц-а	больниц-а	почт-а	школ-а	ратуш-а
Dopełniacz	гостиниц-ы	больниц-ы	почт-ы	школ-ы	ратуш-и
Celownik	гостиниц-е	больниц-е	почт-е	школ-е	ратуш-е
Biernik	гостиниц-у	больниц-у	почт-у	школ-у	ратуш-у
Narzędnik	гостиниц-ей	больниц-ей	почт-ой	школ-ой	ратуш-ей
Miejscownik	гостиниц-е	больниц-е	почт-е	школ-е	ратуш-е

Гостиница, больница – rzeczownik z tematem zakończonym na "-ц" (гостиниц-а, больниц-а). Ратуша – rzeczownik z tematem kończącym się na "-ш" (ратуш-а). Po tej spółgłosce w żadnym wypadku nie piszemy „ы”, w miejsce tej samogłoski stawiamy „и”, którą czytamy jak „ы”.

Rzeczowniki należące do deklinacji II:

	dworzec	pomnik	centrum	miasto	teatr
Mianownik	вокзал	памятник	центр	город	театр
Dopełniacz	вокзал-а	памятник-а	центр-а	город-а	театр-а
Celownik	вокзал-у	памятник-у	центр-у	город-у	театр-у
Biernik	вокзал	памятник	центр	город	театр
Narzędnik	вокзал-ом	памятник-ом	центр-ом	город-ом	театр-ом
Miejscownik	вокзал-е	памятник-е	центр-е	город-е	театр-е

	bankomat	magazyn	kościół	dzielnica
Mianownik	банкомат	склад	костёл	район
Dopełniacz	банкомат-а	склад-а	костёл-а	район-а
Celownik	банкомат-у	склад-у	костёл-у	район-у
Biernik	банкомат	склад	костёл	район
Narzędnik	банкомат-ом	склад-ом	костёл-ом	район-ом
Miejscownik	банкомат-е	склад-е	костёл-е	район-е

	park	grobowiec	sklep	pałac
Mianownik	парк	склеп	магазин	дворец
Dopełniacz	парк-а	склеп-а	магазин-а	дворц-а
Celownik	парк-у	склеп-у	магазин-у	дворц-у
Biernik	парк	склеп	магазин	дворец
Narzędnik	парк-ом	склеп-ом	магазин-ом	дворц-ом
Miejscownik	парк-е	склеп-е	магазин-е	дворц-е

Deklinacja III

	plac
Mianownik	площадь
Dopełniacz	площад-и
Celownik	площад-и
Biernik	площадь
Narzędnik	площад-ью
Miejscownik	площад-и

